

INTERVIEW: IVO BALENOVIĆ

LIJEČNIK I PISAC

Kriminal u bijelim kutama

Nakon što je prvim romanom "Metastaze" šokirao javnost, Alen Bović alias Ivo Balenović, poznat kao najbolji pisac među liječnicima, svojim novim naslovom "Ljudožder vegetarijanac" razotkriva bolesni zdravstveni sustav, korupciju i kriminal u bolnicama, a Globus ekskluzivno donosi odlomke novog potencijalnog književnog hita

Pokvarenih liječnika ima malo, ali i mrvica može zagaditi bunar: zato

Bez cenzure

S Ivom Balenovićem razgovarala je mlada književnica Stela Jelinčić, inače urednica prvog autorovog romana "Metastaze"

sam romanom pokušao demaskirati svu patologiju našeg zdravstva

INTERVIEW: IVO BALENOVIĆ

RAZGOVARALA: **STELA JELINČIĆ**
globus@eph.hr

SNIMIO: **BORIS ŠTAJDUHAR**

Pisac Alen Bović (a isti je to čovjek i kad se potpisuje kao Ivo Balenović) konačno je porodilo i krstio novi roman, "Ljudožder vegetarijanac". Odabiru tema romana presudilo je shvaćanje pisanja kao recikliranja stvarnosti metodom separacije i taloženja ili medicinskim rječnikom - shvaćanje pisanja kao koagulacije stvarnosti. Literaturu shvaća kao dijagnostiku društvene patologije, literatura mu je socijalna klinika.

Svijet oko "barbie-crtice"

A profesionalni svijet gospodina Ive Balenovića (isti je to čovjek i kad se potpisuje kao Alen Bović) vrti se oko deset grama mesa iliti šumice u koju ne smiješ ili baš moraš bez gumice, odnosno oko barbie-crtice. Naravno, ne radi se o vulkanizeru... Ma sve i jest zapravo smotano jer ne smijem u Globusu koristiti onu jedinu točnu, ali neprikladnu riječ. Svečano sam to obećala uredniku... Balenović je, dakle, ginekolog i profesionalni svijet mu se vrti oko one stvari.

A ja ne volim ići ginekologu. Ma, tko uopće voli tu maltrežu? Što se tu ima voljeti? Ne volim ni zubare, a kamoli ginekologe. Ne volim kad moram skinuti gaćice i staviti noge na one držače... Uvijek se parkiram na gornji dio stola, nespretna kao bubamara na leđima. Onda mi giniči uvijek govore: "Malo niže, malo niže... Još malo... Ta-aako..." Sad mi se čini da je to zazor od stola. Kog se vruga ni u privatnoj praksi nisu ohrabрили pa promijenili taj dosadni misionarski ginekološki položaj? Razumijem državnu ginekologiju, tamo se mora misionarski, ali što ovi privatnici nisu maštovitiji? "Možda

bi se konzervativni krugovi pobunili", kaže Balenović. U Pifu sam s Balenovićem, crnohumornim gospodinom ginekologom koji je došao u zelenoj majici, znam da nju nosi samo u svečanim prilikama. Istu je nosio i na ovogodišnjem sajmu knjiga u Beogradu kad je promovirano srpsko izdanje romana "Metastaze". Tad sam ga najbolje upoznala.

Tih nekoliko dana su nas domaćini sustavno uništavali dobrom klopmom, dobrim društvom i dobrim kafanama. Ja sam se kočoperila kao urednica, a Ivo je stalno mantrao: "Moram naći originalnu Pavlovljevu mast za moju curicu i komplet DVD-a "Vratite se rode"". Barili smo "Metastazama" i svi su naravno pucaali po šavovima za liječnikom i piscem.

- Opsjednut je rodama... Ginekolog je - govorim svakome.

Hipokratova zakletva ne polaže se s rukom na Bibliji, nego s figom u džepu: otud i ideja za "Ljudoždera vegetarijanca" - HIPOKRAT I LICEMJERJE

Sjedili smo na Dunavu, jeli smuda i soma kad dva Cigančića pridu stolu. Ma, nemaju ni osam godina, a već gužvaju cigare zubima.

- Imaš para?

Balenović mu daje 20 eura.

Velikodušan ovaj Balenović, pomislim.

- Teta, a imaš ti žvaku?

- Uf, tako mlad a tako direktan.

Zbog cijele te strke jedva stignemo na vlak... Zaboravimo jednu torbu sa zajedničkim stvarima.

"Uh, samo da mi netko ne mazne Pavlovljevu mast i Vratite se rode", cijelim putem je ponavljao.

U Pifu, iz z v u č n i k a

pršti Iggy Pop, "Pussy Walk": Can your pussy walk? Can your pussy talk? Can your pussy smile? Can your pussy prance? Can your pussy dance?"

- Doktore, onda što ćemo s tim stolovima?

- Ma, Stela, tebe pregledam i na kuhinjskom, ako treba.

- Ovo ne može u intervju - kažem. Ali onda pomislim: čovječe, fučkaš korektnost prema nečemu što je tabu. Ta zadnja crtica ženske obrane, tabuizirana je kao prva crta muške obmane.

Bizarni slučajeji

■ **Doktore, dajte neku bizarnu cro-priču, neku Croatian Pussy, Always Wet and Juicy, neku iz romana ili iz kantine, neki trač, legendu, prepričavanje?**

- Ma, ima svačega... Recimo, dofuraju mi ženu na hitnu, kao, zbog bolova u trbuhu. I onda ona na sveopće iznenađenje, dakle i njezino, rodi za pola sata. A ima i zanimljivih frizurica... Bila jedna cura s najk-frizuricom šumice... Baš je bila slatka. Ima ih puno i s pirsevima. To ne smeta. Jedino što tada moram paziti da vani ne grmi, da me ne strefi dok pregledavam. Takve ne primam po kiši... Bizarni su bili i ti raznorazni predmeti. Čuo sam da su u jednom slučaju našli zlatne ribice. Izvadili ih i uredno ženi vratili. U vrećici... Kao, ribice ne kremiraju... A li liječnika ima svakakvih. Tako je jedan stariji kolega, cinik, na pitanje pacijentica: "Doktore, je li dječak ili djevojčica?", uvijek mmljao sebi u bradu: "Bumo pitali, bummo pitali patologa." Ili štos iz romana:

- *Primarijus Stanić, odvest ću vas kući - ponudim se.*

- *Ne treba, kolega... Hvala.*

- *Nije mi problem, idem u vašem smjeru.*

- *Nema potrebe...*

- *Ali ovakav ne možete voziti.*

- *Hvala, kolega, danas ne vozim, dežuran sam.*

Ali baš ti cinici često su veliki stručnjaci, samo imaju tu pozu mizantropskog cinizma, valjda kao neku protutežu univerzalnog i apstraktnom Hipokratovu kodeksu. To je ventil, ta ironija prema životu, to je obrambeni mehanizam i oblik distance kojom se čuvaš od plakanja sa svakim pacijentom. Crni humor kod nekih regulira pravu mjeru empatije.

■ **Slikari kažu da ne postoji dobra bijela boja bez malo crne. A kad smo već kod Hipokrata... polaže li se to s rukom na Bibliji?**

- Ma, ne. Ali s figom u džepu, da. Hahaha. Uvijek netko čita zakletvu da bi drugi mogli ponavljati, a na mojoj promociji baš su mene odabrali da čitam. Tako sam Hipokrata temeljito odradio. I bile su mi obje ruke izvan

ANTIJUNAK DR. DANKO PRKA

Ginekolog koji s vragom tikve sadi

Ginekolog Danko Prka, do patološke srži negativno stilizirani glavni lik Balenovićeve romana "Ljudožder vegetarijanac", sigurno bi zaradio na Rumunjima koji se žele riješiti ženskog djeteta, zaradio bi sigurno i na zlatnim ribicama jer sve se može utopiti na e-Bayu, a sigurno bi usput smuvao i pacijenticu s najk-frizuricom šumice.

Na Prkinim leđima Balenović je prelomio sve zamislivo crnilo liječničke profesije. Taj pravi pravcati gad, osnovno je gradivo tkivo romana gdje se linearno, kroz nekoliko

mjeseci, prati Prkin put od spremnosti da s đavolom tikve sadi, do zadnjih konzekvenci, do njegove totalne osobne katastrofe. Prka na veselje čitatelja pada, ali pravedni ishod zamučen je kontradikcijama kojima su prožeti izvršioći pravde. Kad je policija i kriminal u pitanju, pitaš se tko je tu tko. Trijumf nad jednom vrstom zla rađa platformu novog zla. Đavo se preodijeva iz bijele kute u policijsku odoru.

"Ljudožder vegetarijanac", novi roman Ive Balenovića alias Alena Bovića, dajžesti-

NASLOVNICA

Balenovićev novi roman izlazi za nekoliko dana u izdanju kuće "Konzor"

rana je kronika kretanja kroz zlo, kratki, ubrzani tečaj moralnog kotrljanja nizbrdo. Ovaj napeti, realistično vjerodostojan roman s težom, stiliziranim je, a bogat, brz je, ali ne i površan.

ODLOMAK IZ ROMANA

Ljudožder vegetarijanac

Slušam vijesti dok se kroz jutarnju gužvu probijam prema Zvijezdi. Na radiju uvijek ista sranja. Neki sindikalni povjerenik sere o pravima radnika. Kog normalnog boli kurac za stečaj još jedne tvornice... i za te luzere... Prebacim stanicu.

Ima li išta gore od ponedjeljka ujutro? Grad postaje pretijesan. Tramvaji prepuni nadrkanih šljakera, ulice zakrčene smećem od automobila, a zrak... Danas zbilja svaki debil ima auto. Golf ispred mene mlitavo jaši po crti, po vozačkom rukopisu, očigledno je neka pička.

Sinoć me nazvao Ilija Dželalija. Samo je rekao da se hitno moramo naći, nije ništa htio preko telefona. Zvučao je ozbiljno. Ilija je velika njuška u policiji, šef odjela za narkotike, a dobro je imati nekog u muriji. Sviđa mi se taj tip. Nije tipičan drot.

Stari ga je perverznojak sigurno opet zaboravio izvaditi na vrijeme. Više ni sam ne znam koliko sam ga puta izvlačilo iz govana. I njega i njegove kompanjone. Abortus im je kontracepcija umjesto prezervativa. Koliko sam policijskih fetusa postrugao, mogu me tužiti za murjocid.

Parkiram u hladu breze, točno preko puta Mirnog kutka. Taj tip birtije je već odumro i ovaj primjerak je valjda nacionalno kulturno dobro pod državnom zaštitom: brodski pod, plastični stolnjaci, limene pepeljare. Na brežuljku, malo izvan grada, birtija je ko stvorena za diskretne razgovore ozbiljnih ljudi. Da tu naletiš na ikog poznatog, šanse su minimalne. Preskočim par stepenica i uđem. Zbog malih prozora, unutra kao da još nije svanulo. Konobarica rješava križaljku. Ima tajmaut između jutarnjeg naleta na pelinkovce i desanta na gablece. Sve je baš skladno. Ilija sjedi sam u sali. Ošišan na ježa, u crnoj kožnoj jakni, nikad bez cigarete. U oblaku dima lista novine. Čvrsto mi stisne ruku i zagleda mi se ravno u oči. Ima plave, gma-zovski vodnjikave oči.

Konobarica donese piće pa se vrati križaljci. Čekam da Ilija prijeđe na stvar. On samo šuti i puši. Onda iz džepa izvuče presavijen komad papira.

- Nataša Marić - pročita s papira. - Jel ti nešto govori to ime?

- Ne.

- Nataša Marić, 1962. g., iz Zagreba, Selska 53. Dijagnoza: Tumor lijevog jajnika, naručena na operaciju 9. 5.

- A, Marićka, sjećam se. - Jel to neka tvoja?

- Ne. U petak je bio njen muž kod nas.

- Da, i?

- Prijavio te zbog traženja mita.

U sekundi me oblije hladan znoj, a vrućina neka navre iznutra. Peder me prijavio policiji. Smeće nezahvalno.

- O, jebem li mu mater bezobraznu!

- Znači, istina je? Meni nemaš potrebe lagati... Zato sam te zvao.

Govorio je jednoličnim, dubokim glasom promuklim od cigareta. Pred njim nije imalo smisla lagati. U ovakvim situacijama mogao mi je

samo biti od pomoći. Osim toga i sam je bio korumpiran ko bugarski carinik.

- Da, istina je, naravno da je istina. Jebiga, od nečeg se mora živjeti. Ja da mu operiram babu, a on meni tako. Mogla je čekati još mjesecima pa da se specijalizanti uče na njoj. Šta si taj umišlja? Vrhunska usluga košta.

- Ovi moji iz korupcijskog prilično su se zainteresirali za taj slučaj. A znaš i sam kakav te glas prati.

- Neka dokažu.

Ilija pripali novu cigaretu. Na licu mu se vidjelo da uživa u svakom dimu. Nervirale su me te dramatične stanke kojima je pokazivao svoju nadmoć.

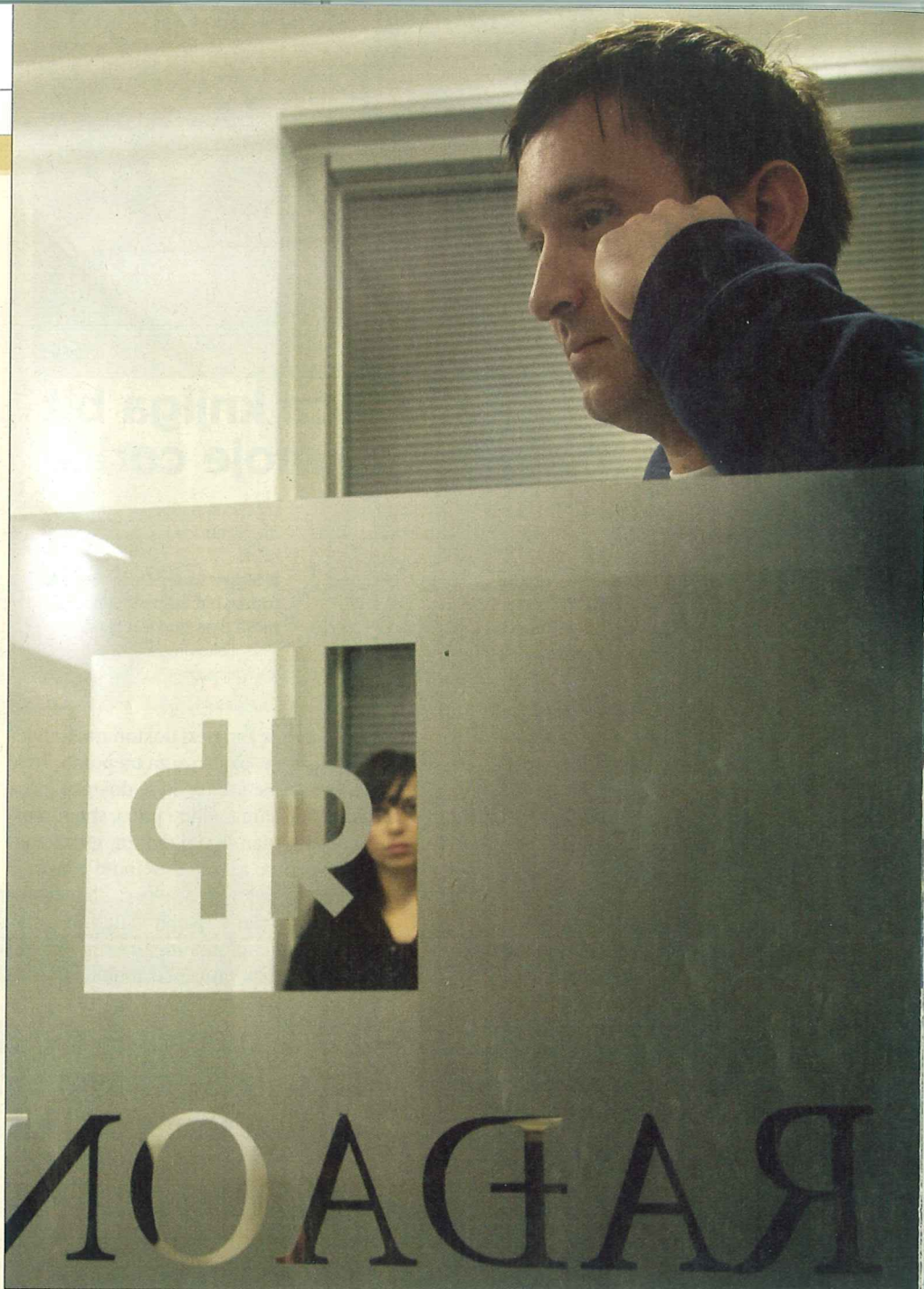
- Sutra ujutro taj će ti Marić donijeti označenu lovu. Bit će i ozvučen, pazi što pričaš.

- Samo nek dođe, sjebat ću gada.

- I naravno, od mene ništa nisi čuo.

- Jasno, prijatelju.

Popili smo i izašli. Vani, ispred ulaza, spavala je šugava džukela. Šutnem je. Ona se cvileći, podvijenja repa skloni iza kante za smeće. Uskočim u auto i krenem prema bolnici.

Za radaonicu kažu da je prva crta bojišnice: nikad ne znaš što se može dogoditi - RIZIK POSLA

džepova. A zbog te fige u džepu sam i krenuo u "Ljudoždera vegetarijanca". Još dok sam dovršavao "Metastaze" znao sam da će sljedeći roman biti o doktorima, o bolnicama, o korupciji i kriminalu u zdravstvu. Kažu mi prvi čitaoci da sam jako oštar u tom romanu, ali meni se čini da sam tek zagrebao površinu. Moj problem je bio što o tim kriminalnim stvarima nemam neposrednog iskustva nego sam se vodio tuđim iskustvima i maštom. Čak mi je lakše bilo pisati "Metastaze" jer sam o luzerima iz kvarta znao više, nego o ►►

TEMATSKI PREOKRET

■ Otkud ti crpiš tu snažnu potrebu da kritiziraš društvo? Kako će liječnički krug gledati na tvoju knjigu?

- Valjda mi je to od Hipokratove zakletve koju sam glasno čitao. Mislim da će većina reći: "Konačno se netko usudio." Ja sam to morao napisati... Medicina je plemenita, a ovi mangupi su dublji društveni problem. Moj literarni izazov bio je da to dijagnosticiram i da tome pridam još malo javne pozornosti.

■ Jesi li zadovoljan? Što očekuješ? Hoće li pisati ponovno o tome? O čemu ćeš dalje uopće pisati?

OTVORENO Mnogi kažu da sam u novom romanu jako oštar, a ja sam tek zagrebao po površini

Moja sljedeća knjiga bit će bajka za moje curice

- Sad mi je dosta i luzera, i mangupa, i kriminalaca, i ludnica, i patologija, i klinika, i doktora, i abortusa, i bubrega, i preljuba, i mita, i pljačke, i narodnjaka, i globalnih medicinskih firmi, i preskupih, a preloših aparata, i svega mi je

toga dosta. Sad čekam svoju drugu curicu i napisat ću im bajku.

■ **Sigurna sam da će ovaj tvoj roman biti ljekovit. Doktore, hvala ti na gorkom lijeku.**

- Na lijekovima ne zahvaljavati.

► kriminalu u zdravstvu o kojem doznaješ iz treće, četvrte, pete ruke, dakle iz prepričavanja, a ponekad su to i legende. Ipak, ja sigurno mogu bolje od drugih pretpostaviti do koje mjere sve to ide, pogotovo ako se govori o sterilitetu ili o ilegalnim abortusima ili o mitu ili o sprezi liječnika, mafije i policije. A o svemu tome se govori i u kantinama. Često sve i kreće iz bolničkih kantina. Čim se promijeni ravnatelj bolnice, odmah se promijeni i vlasnik kantine jer tu se mlati lova - "a lova je jedini teret koji čovjeka čini lakšim" - kako kaže glavni lik mog romana. Naravno, ne moram ti ni govoriti da nisu svi takvi... Tih korumpiranih, kriminalnih liječnika ima malo, ali i zla mrvica može zagaditi cijeli bunar. Zato sam pokušao romanom reagirati na tu patologiju našeg zdravstva. I ne bih htio da me se pogrešno shvati. Ovaj roman nije protiv liječničke struke, nego protiv mizernih iznimaka. Nažalost, tu većinu koja savjesno i pošteno obavlja svoj posao obično se ne uzima kao temu za romansiranje, piše se uvijek o izuzecima jer oni frustriraju i zagaduju.

■ **Dakle, u ovom slučaju nema sumnje da se ne radi o autobiografiji jer to ljudima često prvo pada na pamet.**

(Klima glavom lijevo, desno)

■ **Ivo, pa ne možeš klimanjem glave odgovarati u diktafon!**

- Hahaha. Nema sumnje. To nije autobiografija. Ali nije ni nečija konkretna biografija. Sve je to konstrukcija i sve su to stvari koje sam uglavnom čuo...

■ **A ja sam se malo raspitala kako se traži mito. Ima nekoliko varijanti. Ili drito u glavu: "Gospođice, to vas košta toliko i toliko". Ili sa stilom, kako se hvalio jedan drugi liječnik: "Trebalo ići hitno na operaciju... Dodite na pregled u proljeće..." A jedan je bio posebno originalan: "Gospođice, ja imam jako, jako puno novaca." Na što ti kao pacijent trebaš odgovoriti: "Oh, kad je već tako, dometnut ću na hrpu i ja malo."**

- Katastrofa je kad neki doktori traže, uvjetuju. Pa, čovječe, plaćen si za taj posao. To je taj primitivni mentalitet da se doktoru mora nositi... A čuo sam najludu priču, stvarno bizarnu, da je jedan mladi doktor, ginekolog, nekome operirao mamu, karcinom jajnika je imala, i pao je dogovor da ako sve bude u redu, što će reći, ako si ovaj ne bude išao mamu gledat na patologiju nego u intenzivnu njegu, da će doktoru frajer pokloniti vreću tra-

Razvoj medicine otvara neka moralna pitanja: kad se bude mogao birati i spol djeteta, patrijarhalna shvaćanja bit će još pogubnija - GENETIKA

ve. I onda, još legenda kaže, da mu je frend prek kojeg je dil išel - pol popušil...

Neprestano učenje

■ **Nećemo više o mitu. To već i šišmiši šuščaju u špilji. Nego, kako kotiraju porođajci unutar struke? Što se to u ginekologiji može voljeti?**

- Za radaonicu se kaže da je prva crta bojišnice. I to nije legenda, to je moje stvarno iskustvo. Nikad ne znaš kad će ti se dogoditi neki užas... Kirurgija je sigurno napornija, ali uglavnom operiraš starije i bolesne ljude. U radionici imaš dvostruku odgovornost, radiš s dva mlada, zdrava bića, a svaki čas moraš biti spreman za komplikacije. Radaona je najkrvavija struka. Nekad sve pliva u krvi. U ginekologiji sam tek deset godina, a već sam pomalo umoran. Najstarije dijete koje sam porodio sad ima deset godina, a tek kad njegovo dijete bude imalo deset, ja ću u penziju. Teško mi je i zamisliti da bih na prvoj crti bojišnice mogao preživjeti još dvadeset pet godina. Sad me, profesionalno, sve više zanima fetalna kirurgija i sterilitet. Kao doktor moraš stalno učiti, usavršavati se, stalno biti u tijeku.

■ **Nedavno sam čitala da su fetusu sre-**

dili BRCA 1 i BRCA 2, gene koji u jednom trenutku aktiviraju mehanizam nastanka karcinoma dojke i jajnika. Genetika stvarno grabi naprijed, daleko se otišlo i u fetalnoj kirurgiji. Što možemo očekivati u budućnosti? Hoće li muškarci rađati?

- Mislim da u zaista fenomenalnom razvoju medicine budući problemi nisu tehnološke nego moralne naravi. Jedan od prvih bit će sigurno i manipulacije spolom djeteta, a zamisli koliko se prostora tek onda otvara tvrdo ukorijenjenom primitivnom patrijarhalizmu. Krajnje je bolesno da spol nekome proizvede razočaranje, da je spol presudan u odluci da se ode na pobačaj, da se zbog spola ne preza ni pred kriminalnim abortusom. Jednom sam bio u situaciji da sam znao zašto me budući roditelji pitaju kojeg je djeteta spola. Iako je u tom stadiju trudnoće teško biti siguran u spol, poprilično sam bio siguran da je djevojčica. Kako je bio zadnji čas za legalni pobačaj, izbjegao sam odgovoriti na pitanje je li djevojčica. A priča koju sam čuo od jednog kolege je morbidna. Radilo se isto o djevojčici, ali i o visokoj trudnoći, osim toga bili su to ljudi iz Rumunjske... I pita muž, zamisli, pita jel se može tu nešto učiniti, kao ima već puno kćeri doma, pa da se dogovore, platio bi on, nema problema, pa da mu, kad žena rodi, zamijene curicu za dečka... Naravno, kad je na licu doktora pročitao zgražanje, dometnuo je: "Ma, zezam se." Ostalo je

na tome, ali onda je žena došla na porod. Rodila je curicu. On je došao po ženu. Dijete nije ni pogledao. Ostavili su ga u rodilištu. Samo su je ostavili... Puno je ilegalnih pobačaja motivirano spolom i to je onda, ustvari, širi društveni problem. Naime, ultrazvučno se pouzdano može odrediti spol djeteta tek oko šesnaestog tjedna trudnoće, a već nakon desetog tjedna pobačaji su legalni samo u iznimnim, medicinski indiciranim slučajevima.

■ **U šoku sam. Kakvi su to ljudi? Pa mislila sam da toga nema ni u snovima... Ni u onakvima košmarnim snovima kakve sanjaju tvoji likovi i u "Metastazama" i u "Ljudožderu vegetarijancu"... Nego, kakvi su tvoji snovi, doktore?**

- Imam nevjerojatne snove. Kad bih rekao što sanjam, mislim da bi rekli da sam lud. Ne znam kako drugi ljudi sanjaju, ali ja imam jako intenzivne snove, od noćnih mora do predivnih snova. Uvijek je to nešto ekstra. Apstraktno. Nekad letim. Sam. Zatrčim se i nisam siguran hoću li poletjeti, ali onda se odrazim i poletim. Letim nisko. Često sanjam mačke. Sanjam da se moja izgubila i da je ne mogu naći... To me izluduje. Tražim, tražim i ne mogu je naći... To mi je ružan san. ■